

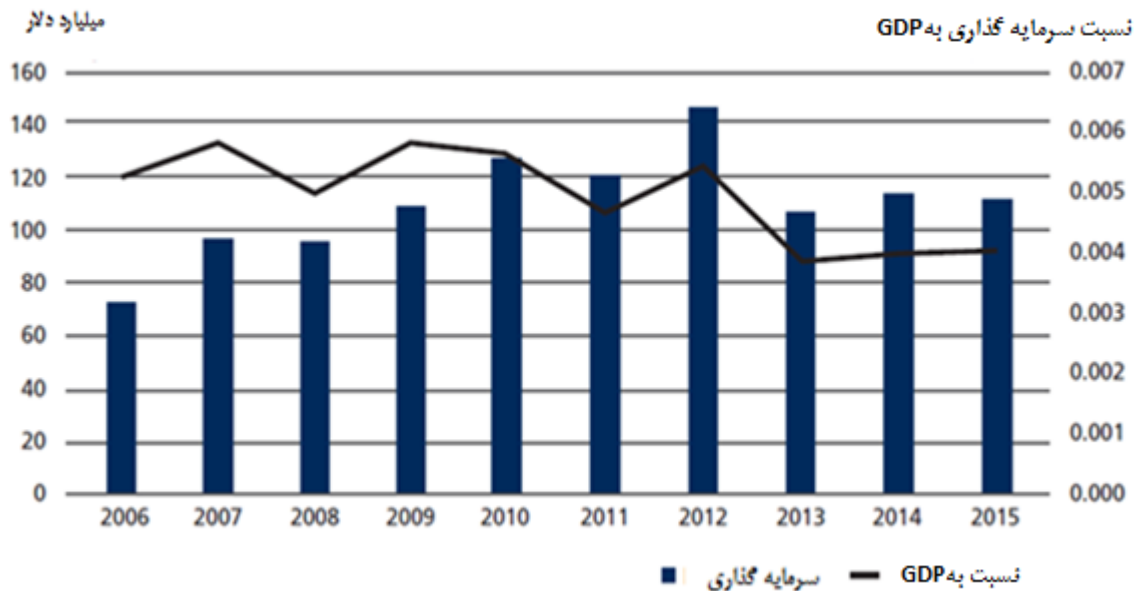
مشارکت بخش خصوصی در حوزه سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها^۱

بر اساس گزارش بانک جهانی^۲، حجم کل سرمایه‌گذاری انجام شده توسط بخش خصوصی در زمینه زیرساخت‌ها در جهان در سال ۲۰۱۵ حدود ۱۱۱.۶ میلیارد دلار بوده که در مقایسه با ۱۱۱.۷ میلیارد دلار سال ۲۰۱۴ کاهش یافته است. ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این زمینه در سال ۲۰۱۵ نسبت به متوسط ۵ سال قبل از آن با کاهش حدود ۱۰ درصدی همراه بوده است.

بخش زیادی از سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش زیرساخت، مربوط به پروژه فرودگاه IGA کشور ترکیه (به ارزش ۳۵.۶ میلیارد دلار) بوده که بدون لحاظ سرمایه‌گذاری در این پروژه، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زیرساخت‌ها حدود ۲۶ درصد نسبت به سال ۲۰۱۴ کاهش یافته است.

نسبت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زیر ساخت‌ها به GDP در جهان به طور متوسط در سال ۲۰۱۵ معادل ۰.۴ درصد بوده که در مقایسه با متوسط پنج سال قبل حدود ۲۰ درصد تنزل یافته است.

شکل ۱- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زیرساخت و نسبت آن به GDP در سال ۲۰۱۵

* ارقام با شاخص CPI سال ۲۰۱۵ تعدیل شده اند.

منبع: بانک جهانی، بانک اطلاعات پروژه PPI

^۱ Private Participation in Infrastructure

^۲ 2015 Global PPI Update available on <http://ppi.worldbank.org/>

معاونت بررسی های اقتصادی

حدود ۴۰ درصد سرمایه‌گذاری زیرساخت‌های جهان در سال ۲۰۱۵ در کشور ترکیه انجام شده است. ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ترکیه در حوزه زیرساخت در سال ۲۰۱۵ حدود ۴۵ میلیارد دلار بوده که تقریباً ۴۰ درصد سرمایه‌گذاری جهان را در این سال تشکیل می‌دهد. این مقدار نسبت به متوسط سرمایه‌گذاری ترکیه در زمینه زیرساخت طی ۵ سال قبل، تقریباً ۵۲ درصد رشد داشته است (جدول ۱).

پس از ترکیه، کشورهای کلمبیا، پرو، فیلیپین، شیلی، آفریقای جنوبی، مکزیک، فدرال روسیه، مالزی و مراکش به ترتیب در رتبه‌های بعدی به لحاظ حجم سرمایه‌گذاری زیرساخت در سال ۲۰۱۵ قرار دارند (جدول ۱).

میزان مشارکت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری‌های حوزه زیرساخت در کشورهای روسیه و مکزیک به ترتیب با کاهش ۴۵ درصدی و ۱۵ درصدی در سال ۲۰۱۵ نسبت به متوسط پنج سال گذشته همراه بوده است (جدول ۱).

جدول ۱- سرمایه‌گذاری در ۱۰ بازار نوظهور و کشور در حال توسعه برتر (بجز برزیل، چین و هند) در سال ۲۰۱۵

کشور	متوسط سرمایه‌گذاری ۵ ساله (میلیارد دلار)	سرمایه‌گذاری ۲۰۱۵ (میلیارد دلار)	تغییر نسبت به میانگین ۵ ساله (درصد)	سهم از کل سرمایه‌گذاری جهانی (درصد)
ترکیه	۱۰.۲	۴۴.۷	۵۲	۴۰.۰
کلمبیا	۲.۸	۱۱.۸	۳۲۹	۱۰.۶
پرو	۲.۶	۷.۱	۱۶۹	۶.۳
فیلیپین	۲.۴	۵.۹	۱۴۳	۵.۳
شیلی	۳.۷	۴.۳	۱۶	۳.۸
آفریقای جنوبی	۲.۶	۴.۰	۵۰	۳.۶
مکزیک	۴.۷	۴.۰	-۱۵	۳.۶
روسیه	۵.۵	۳.۰	-۴۵	۲.۷
مالزی	۰.۹	۲.۷	۲۰۳	۲.۴
مراکش	۱.۲	۱.۹	۵۸	۱.۷
کل	-	۱۱۱.۶	-	۱۰۰

منبع: بانک جهانی، بانک اطلاعات پروژه PPI

حدود ۲ درصد از کل سرمایه‌گذاری جهان در زمینه زیرساخت در سال ۲۰۱۵ با مشارکت بخش خصوصی در منطقه خاورمیانه انجام شده است. علی‌رغم کاهش حجم سرمایه‌گذاری زیرساخت در جهان، سرمایه‌گذاران بخش خصوصی منطقه خاورمیانه حجم سرمایه‌گذاری خود را در زیرساخت‌ها نسبت به متوسط پنج سال قبل ۱۲ درصد افزایش داده‌اند (جدول ۲).

جدول ۲- وضعیت سرمایه‌گذاری در منطقه خاورمیانه و جهان در سال ۲۰۱۵

شرح	تعداد پروژه‌ها	کل سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۱۵	سهم از کل سرمایه گذاری جهان	درصد تغییر نسبت به متوسط سرمایه‌گذاری پنج سال قبل
خاور میانه	۱۲	۲.۳	۰.۲	۱۲
کل جهان	۳۰۰	۱۱۱.۶	۱۰۰	-۱۰

منبع: بانک جهانی، بانک اطلاعات پروژه PPI

معاونت بررسی های اقتصادی

سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، حوزه های حمل و نقل، انرژی و آب و فاضلاب را در بر می گیرد. از حیث ارزش سرمایه‌گذاری، حوزه حمل و نقل با ارزش تقریبی ۷۰ میلیارد دلار بالاترین سهم (حدود ۶۳ درصد) را در بخش ها دارد. در سال ۲۰۱۵، بخش خصوصی سرمایه‌گذاری خود در زمینه زیرساخت‌های حمل و نقل را حدود ۵۳ درصد نسبت به متوسط سرمایه‌گذاری پنج سال قبل افزایش داده است (جدول ۳).

جدول ۳- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه زیرساخت ها به تفکیک بخش در سال ۲۰۱۵

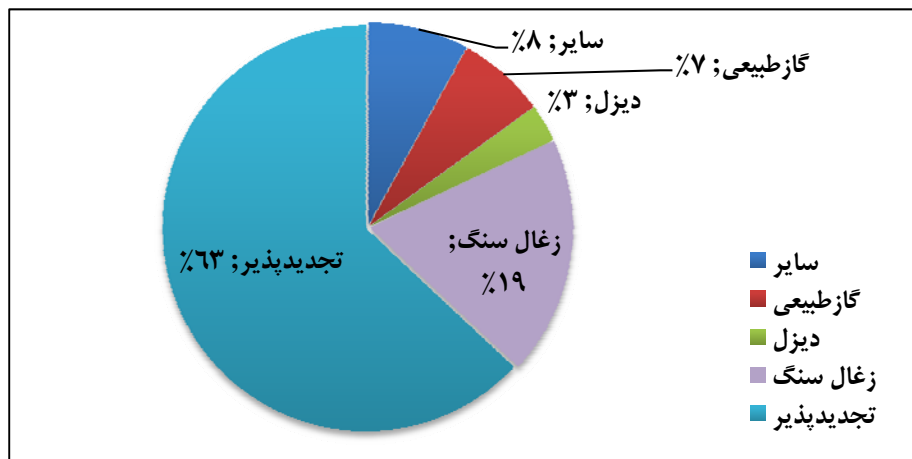
بخش	تعداد قراردادهای	متوسط سرمایه‌گذاری پنج سال منتهی به ۲۰۱۵ (میلیون دلار)	کل سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۱۵ (میلیارد دلار)	سهم از کل سرمایه‌گذاری (درصد)	متوسط تغییرات پنج ساله (درصد)
حمل و نقل	۵۵	۱،۲۷۱	۶۹،۹	۶۳	۵۳
انرژی	۲۰۵	۱۸۴	۳۷،۶	۳۴	-۵۰
آب و فاضلاب	۴۰	۱۱۳	۴،۱	۴	۸
کل	۳۰۰	۳۷۲	۱۱۱،۶	۱۰۰	-۱۰

منبع: بانک جهانی، بانک اطلاعات پروژه PPI

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه انرژی حدود ۳۴ درصد کل سرمایه‌گذاری زیرساخت‌های جهان را تشکیل می‌دهد. حدود ۲۰۵ معامله انرژی که تقریباً ۶۸ درصد کل تعداد معاملات سرمایه‌گذاری حوزه زیرساخت را تشکیل می‌دهد در سال ۲۰۱۵ انجام شده است، با این وجود، آمارها نشان می‌دهد حجم سرمایه‌گذاری در این بخش نسبت به متوسط پنج سال قبل، ۵۰ درصد کاهش داشته است (جدول ۳).

در بخش انرژی، بیشترین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر بوده است. این بخش حدود ۶۳ درصد از کل سرمایه‌گذاری انرژی را در سال ۲۰۱۵ به خود اختصاص داده که بخش عمده آن در حوزه انرژی باد و انرژی خورشیدی صورت گرفته است.

نمودار ۱- سهم هر یک از بخش ها از سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت های انرژی در سال ۲۰۱۵

منبع: بانک جهانی، بانک اطلاعات پروژه PPI

وضعیت سرمایه گذاری در ایران

در آخرین گزارش بانک جهانی اطلاعاتی در خصوص سرمایه گذاری زیرساخت در ایران درج نشده، اما بر اساس آخرین آمارهای موجود، در سال ۲۰۱۴ سرمایه گذاری بخش خصوصی در زمینه زیرساخت در ایران معادل ۲۸۷ میلیون دلار گزارش شده که مربوط به شرکت MTN ایرانسل بوده است.

در آمارهای داخلی کشور، رقمی برای حجم سرمایه گذاری در بخش زیر ساخت و به تفکیک بخش دولتی و خصوصی گزارش نشده است. با این وجود آخرین ارقام منتشر شده توسط بانک مرکزی در مورد حجم سرمایه گذاری بخش خصوصی ایران در دو بخش ساختمان و ماشین آلات مربوط به سال ۱۳۹۲ و برابر با ۱۹۶ هزار میلیارد تومان بوده که سهم آن از کل رقم سرمایه گذاری ۷۷٪ می باشد.

رقم سرمایه گذاری بخش خصوصی در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به قیمت های ثابت سال ۱۳۸۳ به ترتیب حدود ۴۲.۳ و ۳۷.۳ هزار میلیارد تومان بوده که رشد حقیقی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در این دو سال در مقایسه با سالهای قبل، منفی بوده است.

رشد حقیقی کل سرمایه گذاری کشور نیز در این دو سال منفی (سال ۱۳۹۱؛ منفی ۲۳.۸٪ و سال ۱۳۹۲؛ منفی ۶.۹٪) بوده که در سال ۱۳۹۳ روند منفی مذکور معکوس و رشد حقیقی سرمایه گذاری بنا به گزارش بانک مرکزی برابر با ۳.۵٪ بوده است. در نماگر فصل چهارم ۱۳۹۴ بانک مرکزی هیچ رقمی برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به تفکیک فصل و یا کل سال ۱۳۹۴ درج نشده است.

وفق داده های بانک مرکزی، سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمانهای جدید مناطق شهری در سال ۱۳۹۴ حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با سال ۱۳۹۳ از رشد اسمی منفی ۱۳.۹ درصدی برخوردار بوده که با احتساب رشد شاخص قیمت مربوط، رشد حقیقی سرمایه گذاری بخش خصوصی در حوزه ساختمان نیز منفی برآورد می شود.

با توجه به رقم ۲۷.۷ هزار میلیارد تومانی عملکرد هزینه های عمرانی بودجه در سال ۱۳۹۴ که نسبت به سال ۱۳۹۳ با کاهش ۷.۵ درصدی همراه بوده و کاهش سرمایه گذاری بخش خصوصی در بخش ساختمان در این سال، به نظر می رسد وضعیت سرمایه گذاری در حوزه زیرساخت در کشور مناسب نبوده و لازم است از طریق مشارکت با بخش خصوصی، اقداماتی برای تقویت زیر ساختها در کشور صورت گیرد.